

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในยุคโลกาภิวัตน์ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มนุษย์จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ และปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งต้องเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญกับกระแสโลกาภิวัตน์ได้เป็นอย่างดีก็คือ การใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีศักยภาพในการคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักพึ่งตนเอง สามารถพิจารณาถ่วงถ่วงเลือกรับรู้และเรียนรู้สารสนเทศที่เหมาะสม และปรับตัว ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (ฉัตรชัย เลิศวิริยะภากร. 2546 : 12)

การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้งนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (2550-2554) มีเป้าหมายที่สำคัญคือ มุ่งให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ครอบคลุมอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง การมีสังคมที่พึงปรารถนา และประเทศชาติมั่นคง ในการพัฒนาเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าวจะต้องมีวิสัยทัศน์ของการพัฒนาคนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ดังพระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ตอนหนึ่งว่า “นอกจาก การศึกษาจะสอนให้คนเก่งแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะอบรมให้ดีพร้อมกันไปด้วย ประเทศเรา จึงจะได้คนที่มีคุณภาพ คือ ทั้งเก่งทั้งดีมาเป็นกำลังของบ้านเมืองให้ความเก่งเป็นปัจจัยและพลังสำหรับการสร้างสรรค์ และให้ความดีเป็นปัจจัยเพื่อประดับประดา หนุนนำความเก่ง ให้เป็นไปในแนวทางที่เป็นประโยชน์ อันพึงปรารถนา” (กรมวิชาการ. 2541 : 60) ดังนั้น รัฐบาลจะต้องจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ที่สามารถสร้างความมั่นใจ หรือความเชื่อมั่น ให้กับกลุ่มคนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ผู้ปกครองและชุมชน นั่นก็คือ ต้องประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับเพื่อให้เกิดผลกับประชาชนของชาติ ตามเจตนารมณ์ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 บัญญัติสิทธิของประชาชน ในด้านการศึกษาและการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้บุคคล

มีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาและฝึกอบรมตามความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น ซึ่งรัฐจะต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง ให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น มีอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง มีอำนาจเป็นของตนเองโดยเฉพาะ สำหรับการกำหนดอำนาจและหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่น

(ราชกิจจานุเบกษา. 2540 : 11- 12) และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 41 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้ดำเนินการให้มีการถ่ายโอนสถานศึกษาแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 4) ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่มีความเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับประชาชนในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ บริการสาธารณะด้านการศึกษาเป็นภารกิจสำคัญประการหนึ่งที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ (สำนักประสานและพัฒนากิจการจัดการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2548 : 1)

จากสาระสำคัญที่เกี่ยวกับแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว เปรียบเสมือนโครงสร้างและหลักยึดเหนี่ยวที่มั่นคงในการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพเด็ก ซึ่งเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่า และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต การพัฒนาเด็กให้ได้รับความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จึงนับเป็นภารกิจที่สำคัญที่หน่วยงาน ซึ่งรับผิดชอบจะต้องตระหนักและให้ความสนใจเพื่อให้เกิดการพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานเหมาะสมกับวัย นักการศึกษาสมัยใหม่ เชื่อว่า การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยชุมชน และท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการให้การศึกษาแก่บุตรหลาน โดยส่วนกลางทำหน้าที่กำกับ ดูแลมาตรฐานการศึกษา เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ และเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

ซึ่งการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยตามกฎหมายต่างๆ และตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ในปัจจุบันได้ดำเนินตามแนวความคิดนี้ ดังนั้นชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรได้รับการสนับสนุนให้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนในท้องถิ่นของตนอย่างรอบด้านและมีคุณภาพสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายดังกล่าวประสบความสำเร็จ จึงส่งเสริมการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นความจำเป็น (สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2549 : 3)

กระทรวงมหาดไทย ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับดูแล ส่งเสริมสนับสนุน การบริหารการปกครองท้องถิ่น จึงได้จัดทำแนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545-2559 ขึ้น โดยได้จัดทำภายใต้กรอบแห่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อีกทั้ง พ.ร.บ.ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท โดยครอบคลุมภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการจัดและพัฒนาศึกษาท้องถิ่นที่เหมาะสมกับศักยภาพ ตามความพร้อมและตรงตามความต้องการขององค์กร โดยกระทรวงมหาดไทยได้เสนอแนะยุทธศาสตร์การนำแนวนโยบายไปสู่การปฏิบัติคือแนวทางการดำเนินการจัดการศึกษา เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านความพร้อมและศักยภาพ เมื่อพิจารณาแนวทางการดำเนินงานรับผิดชอบการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น สามารถดำเนินการได้ 2 แนวทาง คือ 1) การดำเนินการจัดการศึกษาเอง โดยดำเนินการได้ 2 กรณีคือ 1.1) ดำเนินการจัดตั้งสถานศึกษาขึ้นเองภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1.2) ดำเนินการรับถ่ายโอนภารกิจจัดการศึกษาที่รัฐจะถ่ายโอนภารกิจจัดการศึกษาของรัฐให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการศึกษาสำหรับการดำเนินการทั้ง 2 กรณี ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องผ่านการประเมินความพร้อมที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินกระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่ต้องดำเนินการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนให้องค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นมีความสามารถจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานที่กำหนด 2) การดำเนินการ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วม เป็นการดำเนินการโดยองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐโดยเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ส่งเสริม สนับสนุนงบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์ อุปกรณ์ทางการศึกษา ทรัพย์สินอื่น ๆ รวมทั้ง การเสนอแนะ แนะนำ และร่วมพัฒนาการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. 2544 : 12-15)

องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้รับการถ่ายโอนสถานศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2553) มีสถานศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบหนึ่งประเภทคือ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวนโรงเรียน 12 โรงเรียน มาบริหารจัดการการศึกษา ตามภารกิจจัดการศึกษาตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545-2559 จำนวน 12 ด้าน คือ ด้านความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ด้านระบบบริหารและการจัด การศึกษา ด้านครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการ เรียนรู้ ด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้าน การส่งเสริมกีฬา นันทนาการและกิจกรรมเด็กเยาวชน ด้านการส่งเสริมอาชีพ และด้าน การศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น (สำนักประสานและ พัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2549 : 1) ซึ่งองค์การ บริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้มีการบริหารจัดการการศึกษาตามแนวนโยบายมาตรฐาน การจัดการศึกษาของท้องถิ่น พบปัญหาหลายประการที่สมควรแก้ไขและพัฒนา ดังจะเห็นได้ จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ซึ่งจากรายงานการประชุมของคณะกรรมการจัดทำแผน ยุทธศาสตร์ทางการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ปี พ.ศ. 2553 (องค์การบริหาร ส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์. 2553 : 15) พบว่า 1) ด้านบริหารจัดการศึกษา ผู้บริหารของท้องถิ่น ยังขาดความชัดเจนเกี่ยวกับภารกิจจัดการศึกษา 2) รูปแบบโครงสร้างการบริหาร ของโรงเรียนยังใช้การบริหารเดิมจากกระทรวงศึกษาธิการ ไม่เป็นไปตามโครงสร้าง ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 3) โรงเรียนบางแห่งไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา จากสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) 4) ระบบสวัสดิการ ไม่สมบูรณ์ 5) การจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอ และไม่แน่นอน ตลอดทั้งมีปัญหาเรื่อง การเบิกจ่ายที่ล่าช้า 6) การบริหารจัดการไม่สะดวกเนื่องจากติดขัดด้านการมอบอำนาจ การบริหารโรงเรียน 7) การบริหารจัดการศึกษายังไม่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 8) ขาดความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยปฏิบัติกับหน่วยนโยบาย 9) เทคโนโลยีสารสนเทศไม่ทันสมัย 10) ขาดศึกษานิเทศก์ในการตรวจประเมิน 11) ปริมาณนักเรียนมีจำนวนน้อยลง 12) ขาดการประสานกันระหว่างชุมชน/ โรงเรียน /องค์กรบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ 13) โรงเรียนแต่ละแห่งตั้งกระจายอยู่ไกลจากจังหวัด 14) ด้านครูผู้สอนสอนไม่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียน ครูบางสาขาไม่เพียงพอเช่นด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ และ 15) บุคลากรด้านการศึกษายังไม่ได้รับการพัฒนาด้านการจัดการศึกษา และระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์. 2553 : 20-21)

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ยังมีปัญหาในการดำเนินการจัดการศึกษาอย่างมากและมีการแก้ไขปัญหามาเพียงเบื้องต้นเท่านั้น ซึ่งไม่เพียงพอต่อการรองรับแนวโน้มอนาคตที่จะเกิดขึ้น ดังนั้นในอนาคตองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ต้องการพัฒนาไปสู่การเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ที่มีบทบาทสำคัญเพิ่มมากขึ้นในทางการเมือง ทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นในอนาคต เพื่อให้มีผลต่อการจัดการศึกษาตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 12 ด้าน ในอนาคตควรมีแนวโน้มเป็นอย่างไร เพื่อให้้องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเผชิญอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์ (2550 : 7) กล่าวว่า แนวทางที่จะศึกษาภาพเหตุการณ์ในอนาคตได้ก็คือ การวิจัยเชิงอนาคต ซึ่งเป็นวิธีศึกษาอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับทางเลือกในอนาคตที่ชนกลุ่มหนึ่งหรือสังคมหนึ่งคิดว่าเป็นไปได้ (possible) หรือจะเป็นไปได้ (probable) สำหรับตน (Textor. 1980 อ้างใน นฤมิตร คิชบรรจง. 2544 : 43) การศึกษาสภาพการณ์ในอนาคตส่วนใหญ่ จะนิยมศึกษาหรือวิจัยในช่วงอนาคตระยะกลางคือ 10-20 ปีขึ้นไป (Joseph. 1974 : 178) เพราะในช่วงระยะเวลาดังกล่าวนี้มีความเหมาะสมที่ทำให้ผู้เชี่ยวชาญมีแรงจูงใจหรือความนึกคิดในการกำหนดข้อมูล รวมถึงมีเวลาที่จะตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่ง (นาตยา ปิลาธนานนท์. 2527 : 36-40) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่มองอนาคตภาพของ ละเอียด แจ่มจันทร์ (2540 : 113-150) ; จันทร์เพ็ญ สิทธิสมบัติ (2549 : 51-91) และ ดนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข (2549 : 71-94)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการวิจัยอนาคตที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ในเรื่องอนาคตภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหาร

ส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2554-2563) โดยศึกษาเฉพาะส่วนของอนาคตที่มีเหตุผลที่จะเป็นไปได้ (Possible Future) ซึ่งถือว่าเป็นการศึกษาเชิงอนาคตในระยะกลาง เพราะเป็นการคาดการณ์สภาพในอนาคตที่ให้สมจริงได้ ซึ่งได้กล่าวไปแล้วข้างต้น โดยผลการวิจัยดังกล่าว สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย การวางแผนงาน ตลอดจนสามารถนำไปกำหนดรูปแบบการบริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

คำถามการวิจัย

อนาคตภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2554-2563) ที่เป็นไปได้ควรมีลักษณะเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาอนาคตภาพที่เป็นไปได้ในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2554-2563)

ขอบเขตการวิจัย

1. ผู้ทรงคุณวุฒิ

การศึกษานี้เป็นไปในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2554-พ.ศ.2563) ด้วยเทคนิค EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) ตามทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิ 3 กลุ่ม จำนวน 21 คน ซึ่งคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิตามเกณฑ์ของ แม็คมิลแลน (Macmillan. 1971 : 354) ที่กล่าวว่า หากจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิตั้งแต่ 17 – 21 คน ความคลาดเคลื่อน 0.50 – 0.48 ความคลาดเคลื่อนลดลง 0.02 ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิ

สถานภาพ	ผู้ทรงคุณวุฒิ
1. ผู้บริหารด้านการศึกษาท้องถิ่น	7
2. ผู้ทรงคุณวุฒิ	7
3. คณะกรรมการการศึกษาท้องถิ่น	7
รวม	21

2. ระยะเวลาที่ทำการศึกษา

2.1 ระยะที่ 1 การศึกษาแนวคิดทฤษฎีและความต้องการของท้องถิ่นที่มีต่อการกำหนดบทบาท ทิศทางการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์
ระหว่างเดือน พฤษภาคม 2553 ถึง ธันวาคม 2553

2.2 ระยะที่ 2 การศึกษาอนาคตภาพการจัดการศึกษาที่เป็นไปได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์
ระหว่างเดือน มกราคม 2554 ถึง เมษายน 2554

2.3 ระยะที่ 3 การทำประชาพิจารณ์เสนออนาคตภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2554-2563) ศูนย์นโยบายและแผนปฏิบัติ
เดือน พฤษภาคม 2554

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. อนาคตภาพ หมายถึง การสร้างเรื่องราว หรือภาพเหตุการณ์ที่อธิบายถึงแนวโน้มของเหตุการณ์ความเป็นไปได้ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตจากความเป็นจริงในปัจจุบันโดยอาศัยการพยากรณ์แนวโน้มเชิงสถิติและกระบวนการวิจัยอนาคต

2. การจัดการศึกษา หมายถึง การจัดกิจกรรมการศึกษาที่มีเป้าหมายที่มุ่งบรรลุเป้าหมายอย่างชัดเจน โดยมีการกำหนดยุทธศาสตร์รูปแบบกระบวนการ มีการจัดองค์กร มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบชัดเจน มีการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรอื่น ๆ เช่น วัสดุ อุปกรณ์ ผู้ดำเนินการ เทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการดำเนินการจัดการศึกษาให้เกิดผลตามเป้าหมายและแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

3. อนาคตภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

หมายถึง ภาพหรือเหตุการณ์ที่เป็นแนวโน้มของเหตุการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ในช่วงศตวรรษที่จะมาถึงตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่จะเป็นไปได้ในอนาคตภายใน 10 ปี (ระหว่างปีพ.ศ. 2554- 2563) มี 12 ด้าน คือ

3.1 ด้านความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การจัดการศึกษาให้บุคคลในท้องถิ่นมีสิทธิและโอกาสในการเข้ารับบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

3.2 ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง จัดการศึกษาให้เด็กปฐมวัยได้เข้ารับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันทางศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในท้องถิ่นมีสิทธิและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย

3.3 ด้านคุณภาพมาตรฐานการศึกษา หมายถึง การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา

3.4 ด้านระบบบริหารและการจัดการศึกษา หมายถึง การจัดระบบบริหารและจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับระบบการจัดการศึกษาของชาติอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

3.5 ด้านครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา หมายถึง การวางแผนงานบุคคล เพื่อใช้ในการประสานข้อมูลและเป็นข้อมูลในการพิจารณาสรรหาบุคลากร พร้อมทั้งมีการประเมินผลการปฏิบัติงานการพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3.6 ด้านหลักสูตร หมายถึง การจัดทำหลักสูตรแกนกลางและสาระหลักสูตรท้องถิ่นที่เน้นความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา

3.7 ด้านกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนมีจิตสำนึกในความเป็นไทยและสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้ โดยถือว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด

3.8 ด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา หมายถึง การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา ทั้งด้านงบประมาณการเงิน ทรัพย์สินในประเทศจากรัฐ บุคคล องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษา

3.9 ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง การสนับสนุนให้มีการผลิต และพัฒนาแบบเรียน เอกสารทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาอื่น รวมถึงการส่งเสริมการพัฒนาและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

3.10 ด้านการส่งเสริมกีฬา นันทนาการ และกิจกรรมเด็กเยาวชน หมายถึง การดำเนินงานด้านกีฬา นันทนาการ กิจกรรมเด็กและเยาวชน รวมทั้งการเรียนรู้อัตนศึกษา ทุกรูปแบบ บริการเด็ก เยาวชน ประชาชนอย่างหลากหลาย พอเพียงและมีประสิทธิภาพ

3.11 ด้านการส่งเสริมอาชีพ หมายถึง การสนับสนุน ช่วยเหลืออาชีพให้มี การประกอบอาชีพอิสระที่ถูกต้องตามกฎหมาย

3.12 ด้านการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง การบำรุงรักษา อนุรักษ์ สถาบันศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

4. ทศวรรษหน้า หมายถึง ในรอบ 10 ปี ระหว่างปีพ.ศ. 2554-2563

5. โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ หมายถึง สถานศึกษา ที่ให้การศึกษแก่นักเรียนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 12 โรงเรียน

6. องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ หมายถึง หน่วยงานองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นบริหารราชการตาม พ.ร.บ. องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และแก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542

7. ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์สูงด้านการจัดการศึกษาของท้องถิ่นและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder) กับการบริหารจัดการศึกษาของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

8. บุคลากรทางการศึกษา หมายถึง ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ ปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนการศึกษาทั้งในสถานศึกษาและกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

9. การวิจัยอนาคต หมายถึง เทคนิคการวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีการแสวงหาคำตอบอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับทางเลือกในอนาคต โดยพิจารณาความเป็นไปได้ที่เหมาะสมสำหรับการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ในรอบ 10 ปี (พ.ศ. 2554-2563) โดยมี 3 ระยะ คือ 1) การศึกษาแนวคิดทฤษฎี และความต้องการของท้องถิ่นในการจัดการศึกษา 2) การศึกษาอนาคตภาพการจัดการศึกษา และ 3) การทำประชาพิจารณ์เสนออนาคตภาพการจัดการศึกษา

7. กรอบแนวคิดการวิจัย

การทำวิจัยเรื่อง อนาคตภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2554-2563) ผู้วิจัยได้ศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษา ภารกิจจัดการศึกษาท้องถิ่น และแนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระยะ 15 ปี (พ.ศ.2545 – 2559)

ดังนั้นจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเบื้องต้นของการศึกษาวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจึงได้นำแนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2545 – 2559) ซึ่งมีกรอบแนวทางการจัดการศึกษา 12 ด้าน มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลที่ได้รับจากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ในอนาคตคือ

1. ทำให้ทราบอนาคตภาพที่เป็นไปได้ในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2554-2563)
2. เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติ ช่วยในการจัดทำแผนปฏิบัติการ แผนงานประจำปี ทั้งแผนระยะสั้น ระยะกลางขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ให้มีประสิทธิภาพ และความสำเร็จในการจัดการศึกษา
3. ผู้บริหารระดับนโยบาย ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนระยะยาว ในบทบาทหน้าที่ ในทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวมอย่างชัดเจน และทำให้ผู้บริหารทราบถึงภาพอนาคตที่จะเกิดขึ้นและสามารถวางแผนในการแก้ปัญหา ตลอดจนทั้งผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ในอนาคตได้
4. เป็นแนวทางสำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่น ๆ ที่จัดการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น